

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 19 май 2023 г.

С разпореждане от 13.04.2023 г. на председателя на ВКС е образувано тълкувателно дело № 1/2023 г. по описа на ОСТК на ВКС за приемане на тълкувателно решение по следните въпроси, отправени с предложение от председателя на Висшия адвокатски съвет (ВАДВС), а именно: 1. „Компетентен ли е арбитражният съд при прехвърляне на вземане да разглежда и решава спорове между приобретателя на вземането и длъжника на това вземане по силата на арбитражно споразумение/клауза, сключена между прехвърлителя и длъжника?“ и 2. „За сключване на арбитражно споразумение, което е част от материалноправния договор, достатъчно ли е упълномощаването за сключване на този договор или е необходимо и изрично овластяване за сключване на арбитражното споразумение?“.

Необходимостта от приемане на тълкувателно решение е обоснована с констатирана от ВАДВС, посочена в предложението, противоречива съдебна практика при решаването на поставените въпроси.

На основание т. 7.1 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК (приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г.), е представено предложение на комисията по т. 6 от Правилата, в което се застъпва становището, че по поставените въпроси съществува противоречива съдебна практика по прилагането на чл. 47, ал. 1, т. 2, пр. 1 от Закона за международния търговски арбитраж (ЗМТА).

По първия формулиран въпрос в практиката на Търговската колегия на ВКС има постановени противоречиви решения в хипотезата на наличие на арбитражна клауза при разглеждане на спор след цедиране на вземане между длъжника и цесионера, въпреки че такава е била уговорена с първоначалния кредитор преди цесията. С решение № 50/14.07.2022 г., постановено по т. д. № 36/2022 г. на ВКС, I т. о., е уважен иск с правно основание чл. 47, ал. 1, т. 2, пр. 1 ЗМТА по съображение, че съдбата на арбитражното споразумение като самостоятелен процесуален договор не следва съдбата на договора, по повод на който е сключено, тъй като правните последици на арбитражната клауза имат сила само за страните по нея. С решение № 50169/09.12.2022 г. по т. д. № 1144/2022 г. на ВКС, II т. о., е отхвърлен иска по чл. 47, ал. 1, т. 2, пр. 1 ЗМТА, като е възприето обратното становище. В решението е посочено, че с оглед на правната характеристика на цесията и правните последици, които тя поражда, следва да се приеме, че прехвърленото вземане преминава към новия кредитор с всичките си привилегии и принадлежности, каквато принадлежност е и уговореният между договарящите страни способ за разрешаване на спора при неизпълнение на задълженията по договора.

По втория формулиран въпрос в практиката на ВКС, ТК, има противоречиви разрешения по прилагане на чл. 47, ал. 1, т. 2, пр. 1 ЗМТА в хипотезата на сключване на материалноправен договор без представителна власт, част от който е арбитражна

клауза. В едни случаи се изисква отделно изрично упълномощаване за валидно сключване на процесуални договор отделно от валидирането на материалноправния, който той обслужва, а в други се приема, че потвърждаването на последния има действие и относно съществуването на арбитражната клауза. С решение № 8/08.02.2017 г. по т. д. № 1706/2016 г. ВКС, II т. о. е уважен иск с правно основание чл. 47, ал. 1, т. 2, пр. 1 ЗМТА по съображение, че арбитражната клауза представлява самостоятелен процесуален договор по отношение на материалноправния и за него подписалото го лице също трябва да притежава представителна власт. Необходимостта от изрично упълномощаване е възприета също в решение № 70/23.7.2020 г. по т. д. № 2877/2019 г. на ВКС, II т.о. В обратния смисъл са решение № 60023/29.06.2021 г. по т. д. № 1407/2020 г. на ВКС, I т. о.; решение № 193/21.01.2021 г. по т. д. № 1510/2020 г. на ВКС, II т. о., решение № 37/23.03.2021 г. по т. д. № 795/2020 г. на ВКС, II т. о., и решение № 2/15.02.2022 г. по т. д. № 1406/2020 г. на ВКС, II т. о., в които е застъпено становището, че изискването за изрично пълномощно за сключване на арбитражно споразумение при липса на законоустановено изискване е в противоречие с постановките в т. 1 на Тълкувателно решение № 5/12.12.2016 г. по т. д. № 5/2014 г. на ОСГТК на ВКС.

След проведено на основание т. 7.1. от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС подготвително заседание на 15.05.2023 г., комисията, определена с разпореждане от 13.04.2023 г. на председателя на ВКС, за изготвяне на проект на тълкувателно решение, е констатирила, че искането за постановяване на тълкувателно решение по поставените въпроси е допустимо и не съществува необходимост от прередактиране на въпросите.

Съобразно разпоредбите на т. 7.3 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС следва да бъде насрочено заседание по т. д. № 1/2023 г. на ОСТК на ВКС, както и да се изпратят писма до лицата по чл. 129 ЗСВ, които могат да депозират становища.

По изложените съображения,

РАЗПОРЕЖДАМ :

I. Въпросите, предмет на тълкувателно дело № 1/2023 г. на ОСТК на ВКС, остават със следното съдържание:

1. „Компетентен ли е арбитражният съд при прехвърляне на вземане да разглежда и решава спорове между приобретателя на вземането и длъжника на това вземане по силата на арбитражно споразумение/клауза, сключена между прехвърлителя и длъжника?“ и

2. „За сключване на арбитражно споразумение, което е част от материалноправния договор, достатъчно ли е упълномощаването за сключване на този договор или е необходимо и изрично овластяване за сключване на арбитражното споразумение?“.

II. НАСРОЧВАМ ДЕЛОТО за 25.10.2023 г. от 14:00 ч. в зала № 16, ет. 3 на Съдебната палата, за която дата и час да бъдат уведомени всички съдии от Търговската колегия на Върховния касационен съд.

III. Копия от настоящото разпореждане, от разпореждането за образуване и от предложението на комисията, да се изпратят на главния прокурор, министъра на правосъдието, председателя на Висшия адвокатски съвет, директора на Института по правни науки към Българска академия на науките, ръководителите на катедрите по гражданскоправни науки в юридическите факултети на Софийски университет „Климент Охридски” и Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”, ръководителите на катедрите „Частноправни науки” при Университета за национално и световно стопанство - гр. София, Великотърновския университет „Св.Св.Кирил и Методий”, Русенския университет „Ангел Кънчев” и Правно-историческия факултет на ЮЗУ ”Неофит Рилски”, които могат да изразят становища **в срок до 06.10.2023 г.**

Уведомяването им за датата на откритото заседание се съдържа в пункт II на разпореждането.

IV. Копия от настоящото разпореждане, от разпореждането за образуване и от предложението на комисията, да се изпратят и на председателите на апелативните съдилища, окръжните съдилища, Софийски градски съд, Арбитражния съд при Българската търговско-промишлена палата, Арбитражния съд при Българската стопанска камара и Арбитражния съд при Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България - за изразяване на становище в гореуказания срок.

V. Разпореждането да се публикува на външния и на вътрешния сайт на съда, секция „Тълкувателни дела”.

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**